

III. Přehled o stavu a vývoji státních záruk

1. Standardní státní záruky

Úhrn standardních státních záruk, tj. celkový rozsah potenciálních závazků státu z poskytnutých vnitřních (tuzemských) a zahraničních bankovních úvěrů krytých standardními státními zárukami ČR se v roce 2011 výrazně snížil, a to ze 29,4 mld. Kč na 25,7 mld. Kč. Na tomto poklesu stavu o 3,7 mld. Kč se podílely uskutečněné úhrady splatných částek úvěrů, a to jak z prostředků jednotlivých dlužníků (0,8 mld. Kč), tak v podstatně větší míře i z prostředků státního rozpočtu včetně splácení formou realizace státních záruk (celkem 4,6 mld. Kč). V případě garance na emisi dluhopisů Kongresového centra Praha bylo rozhodnuto o úhradě úroků ze státního rozpočtu od roku 2012, což vedle uváděných údajů představuje zvýšení potenciálního závazku z tohoto titulu o 9,5 mil. EUR.

Tabulka č. 12: Standardní státní záruky (v mil. Kč)

Standardní státní záruky	Stav k 1.1.2011	zvýšení stavu			snížení stavu			Korekce a kursové rozdíly (+,-)	Stav k 31.12.2011
		Poskytnuté záruky	Čerpání nové tranše	Vyúčtování úroků a poplatků	Splátky od dlužníků	Realizace státních záruk	Úhrada ze státního rozpočtu		
Zaručené vnitřní úvěry (od tuzemských bank)	1 946,6	-	-	14,6	254,9	413,0	-	20,8	1 314,1
Zaručené zahraniční úvěry	27 479,4	-	-	1 213,2	592,4	1 975,0	2 255,2	484,2	24 354,2
Závazky Slovenska kryté solidárními zárukami	0,0	-	-	-	-	-	-	-	0,0
Úvěry se státní zárukou (standardní) celkem	29 426,0	-	-	1 227,8	847,3	2 388,0	2 255,2	505,0	25 668,3

V roce 2011 nebyly vystaveny žádné nové standardní státní záruky, ani nedošlo k čerpání dalších úvěrových tranší státem garantovaných úvěrů. Na zvyšování potenciálních závazků státu z tohoto titulu se tak podílelo pouze započítávání splatných úroků a ostatního příslušenství do celkové hodnoty vykazovaných úvěrů v rozsahu 1,2 mld. Kč a v menší míře i kursové rozdíly z postupného oslabení české koruny vůči EUR (0,5 mld. Kč).

Převládající snížení stavu závazků ze státem zaručovaných úvěrů bylo ovlivněno výhradně objemově rozsáhlými úhradami splatných částí jistin a úroků, které v roce 2011 dosáhly celkové hodnoty 5 490,5 mil. Kč. Na uvedené výši úhrad se podílely platby zajišťované z vlastních zdrojů dlužníků (tyto platby představovaly cca 15,4 %) i úhrady zajišťované z prostředků státu, ať již se jednalo o přímou úhradu ze státního rozpočtu (41,1 %) nebo o faktickou realizaci státních záruk (43,5 %).

Tabulka č. 13: Standardní státní záruky (v mil. Kč)

Standardní státní záruky	Stav k 1.1.2011	zvýšení stavu			snížení stavu			Kursové a jiné korekce (+,-)	Stav k 31.12.2011
		Poskytnuté záruky	Čerpání nové tranše	Vyúčtování úroků a poplatků	Splátky od dlužníků	Realizace státních záruk	Jiné snížení stavu		
Ekologického charakteru	0,0	-	-	-	-	-	-	-	0,0
Na rozvoj infrastruktury	23 040,5	-	-	952,0	379,0	2 388,0	1 639,4	429,3	20 015,4
Ostatní	6 385,5	-	-	275,8	468,3	-	615,8	75,7	5 652,9
Závazky Slovenska kryté solidárními zárukami	0,0	-	-	-	-	-	-	-	0,0
Úvěry se státní zárukou (standardní) celkem	29 426,0	-	-	1 227,8	847,3	2 388,0	2 255,2	505,0	25 668,3

Z celkového rozsahu splátek z vlastních zdrojů dlužníků ve výši 847 mil. Kč připadá 58,3 mil. Kč na MUFIS, a.s. (program rozvoje municipální infrastruktury) a 320,7 mil. Kč na České dráhy, a.s. (výroba a dodání jednotek s výkyvnými skříněmi – pendolina a nové vozy od společnosti EUROFIMA). Splatné částky jistiny z úvěru čerpaného na vodohospodářské akce hradí ČMZRB.

Významná část splátek jistin a úroků ze státem zaručených úvěrů v úhrnné výši 2 255 mil. Kč byla, obdobně jako v předchozích letech, provedena z prostředků státního rozpočtu, aniž by se fakticky jednalo o realizaci státních záruk, neboť příslušní dlužníci nebyli z tohoto titulu zavázáni státu. Tyto úhrady se týkaly jmenovitě splácení jistin a příslušenství úvěrů poskytnutých v minulých letech na rozvojové projekty Evropskou investiční bankou, kde jako finanční manažer a současně jako formální dlužník vystupuje ČMZRB. Ze státního rozpočtu tak byly uhrazeny splátky úvěrů včetně příslušenství na výstavbu dálnic (433,4 mil. Kč dálnice D5 a 705,2 mil. Kč dálnice A), program E- Roads II (234,7 mil. Kč), opravy silnic

(266,1 mil. Kč), odstranění povodňových škod (590,4 mil. Kč) a podporu vodohospodářských investic (pouze úroky ve výši 25,4 mil. Kč).

Vlastní realizace standardních státních záruk, tj. úhrada splatných částek ze státního rozpočtu při platební neschopnosti dlužníků, byla v roce 2011 provedena v celkovém rozsahu 2 388 mil. Kč a týkala se výhradně státní organizace Správa železniční dopravní cesty (SŽDC, s.o.), která se na základě zákona č. 77/2002 Sb. stala nástupcem bývalé s.o. České dráhy. SŽDC, s.o. prokázala nesolventnost k úhradám splátek jistin a úroků u všech splatných úvěrových závazků, a proto byly z prostředků státního rozpočtu formou realizace státních záruk hrazeny splátky úvěrů poskytnutých na výstavbu železničních koridorů I a II. V roce 2011 byla uhrazena poslední splátka úvěru, který v roce 2000 poskytla Česká spořitelna, a.s. na financování modernizace a výstavby I. železničního koridoru ve výši jistiny 2 125 mil. Kč.

Stav pohledávek státu z realizovaných státních záruk se v roce 2011 poměrně výrazně zvýšil o 3 817,7 mil. Kč, což představuje nárůst o 77,5 %. Ke 31.12.2011 tak výše pohledávek z tohoto titulu dosáhla hodnoty 8 746,3 mil. Kč, z toho 6 197,3 mil. Kč se týkalo standardních státních záruk a 2 549 mil. Kč tvořilo pohledávku z ručení na základě zákona č. 77/2002 Sb.

Tabulka č. 14: Pohledávky státu z realizovaných státních záruk (v mil. Kč)

+ zvýšení stavu pohledávek - snížení stavu pohledávek	Stav pohledávek k 1.1.2011	Změny za rok 2011			Stav pohledávek k 31.12.2011
		realizace záruk (+)	úhrada dlužníkem (-)	jiné změny (+,-)	
Správa železniční dopravní cesty, s.o.	1 220,5	2 388,1		-1 223,3	2 385,3
Chepos Engineering, s.r.o.	799,5			+50,7	850,2
Alumina Plant Project of Iran	1 197,1			+75,9	1 273,0
VLT, a.s. (Zetor Bmo,s.p.)	1 575,9				1 575,9
Mitas, a.s., Praha	135,5		22,6		112,9
Pohledávky z realizovaných standardních záruk	4 928,5	2 388,1	22,6	-1 096,7	6 197,3
Správa železniční dopravní cesty, s.o. (77/2002 Sb.)	0,1	7 203,0		-4 654,1	2 549,0
Pohledávky z realizovaných záruk celkem	4 928,6	9 591,1	22,6	-5 750,8	8 746,3

Výsledný stav pohledávek vůči SŽDC, s.o. byl ovlivněn zejména jednorázovou splátkou garantované emise dluhopisů ve výši 7,2 mld. Kč (z toho jistina 7 mld. Kč) a realizací jednotlivých splátek státem zaručených úvěrů na výstavbu železničních koridorů I a II. Částečnou korekci představovalo naplnění usnesení vlády ze dne 25.10.2011 č. 786, kterým byl vysloven souhlas s prominutím závazků SŽDC, s.o. z let 2010 a z části roku 2011 ve výši 1 223,3 mil. Kč, resp. celkem 5 877,4 mil. Kč včetně ručení ze zákona č. 77/2002 Sb.

V roce 2011 pokračovalo postupné splácení pohledávky státu v souladu s Dohodou o narovnání, uzavřenou se společností MITAS, a.s. Celková výše splátek dosáhla hodnoty 22,6 mil. Kč. Vývoj stavu pohledávek státu z realizovaných státních záruk byl částečně ovlivněn také kursovými dopady v případě pohledávek za společností Chepos Engineering, s.r.o. a za iránskou státní firmu APPI, které jsou od roku 2002 vedeny v USD. Vzhledem k poklesu směnného kursu české koruny vůči USD se kursové rozdíly projevily v tomto případě zvýšením stavu pohledávek státu o 126,6 mil. Kč.

2. Nestandardní státní záruky

Vykazovaný stav nestandardních státních záruk, tj. záruk, které nesplňují všechny podmínky stanovené rozpočtovými pravidly, se v roce 2011 nezměnil.

Tabulka č. 15: Nestandardní státní záruky (v mil. Kč)

Nestandardní státní záruky	Stav k 1.1.2011	Zvýšení stavu záruk	Snížení stavu záruk	Stav k 31.12.2011
- ve prospěch ČNB za odškodnění strategického investora IPB	156 952,5			156 952,5
- ve prospěch ČSOB za nekvalitní aktiva IPB	0,0	132,0	132,0	0,0
C e l k e m	156 952,5			156 952,5

V rámci nestandardních státních záruk došlo k plnění státní záruky poskytnuté ve prospěch ČSOB podle Smlouvy a státní záruky, uzavřené v souvislosti s převzetím aktiv bývalé Investiční a poštovní banky (IPB). Na základě dohody o narovnání sporů ve věci pohledávek Southfolk Holding Ltd, O.D. Trading s.r.o. a Česká konsolidační, s.r.o. uhradilo Ministerstvo financí v roce 2011 z položky na realizaci státních záruk téměř 132 mil. Kč, což vedle nárokové částky 1 654,1 mil. Kč, zahrnovalo i úroky ve výši 269,2 mil. Kč. V případě realizace této státní záruky ve prospěch ČSOB z roku 2000 bylo uskutečněno plnění i v minulých letech a úhrnem dosáhlo částky cca 2,06 mld. Kč.

Od roku 2004 je do stavu nestandardních státních záruk zahrnut celkový rámec garance vystavené v roce 2000 ve prospěch ČNB jako jedno z opatření v rámci postupu řešení finanční situace IPB k pokrytí některých ztrát vyplývajících ze Smlouvy a slibu odškodnění pro ČSOB jako strategického investora IPB. Z předpokládaného rámce 160 mld. Kč jsou ze státního rozpočtu průběžně realizovány úhrady záloh vyplacených ČSOB, a.s. Českou národní bankou. V roce 2011 nebyly ve prospěch ČNB poskytnuty Ministerstvem financí žádné kompenzace.

3. Ručení ze zákona

Kromě standardních a nestandardních státních záruk, jejichž předmětem jsou smluvně určené konkrétní úvěrové či jiné závazky, existuje i ručení vyplývající ze zvláštních zákonů.

K 1. lednu 2003 došlo v souladu se zákonem č. 77/2002 Sb. k transformaci státní organizace České dráhy a převodu podstatné části jejích závazků na státní organizaci Správa železniční dopravní cesty (SŽDC). Podle § 19 a § 20 zmíněného zákona se stal stát ručitelem za závazky SŽDC, což ve svém důsledku znamenalo vedle standardních úvěrů zajištěných státní zárukou i ručení státu za původně komerční úvěry čerpané v minulosti s.o. České dráhy. Ke dni 31.12.2010 činil stav státem garantovaných úvěrů SŽDC dle zákona č. 77/2002 Sb. celkem 7 mld. Kč. Z prostředků státního rozpočtu byla v roce 2011 uhrazena celá jistina emise dluhopisů SŽDC ve výši 7 mld. Kč a část splatného úroku v částce 203 mil. Kč. V důsledku prominutí dluhů ve výši 4 654 mil. Kč podle vládního usnesení č. 786/2011 se stav pohledávek státu vůči SŽDC z titulu realizovaných záruk v rámci zákonného ručení z hodnoty 7 203 mil. Kč snížil na 2 549 mil. Kč. Celková zadluženost SŽDC, představovaná závazky společnosti z titulu realizace standardního a zákonného ručení státu oproti konci předchozího roku vzrostla o 3 713,7 mld. Kč a ke 31.12.2011 dosáhla úrovně 4 934,3 mil. Kč.

Ze zákona č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, stát ručí za závazky Exportní, garanční a pojišťovací společnosti, a.s. (EGAP) z pojištění

vývozních úvěrových rizik a za závazky České exportní banky, a.s. (ČEB) za splácení úvěrových zdrojů získaných touto bankou, jakož i za závazky z ostatních operací na peněžních a kapitálových trzích směřujících k získání prostředků pro zvýhodněné financování exportu, pokud k nim byl dán souhlas Ministerstva financí a ČNB. Rozsah těchto závazků vyplývajících z uvedeného zákona a stanovených státním rozpočtem byl dodržen. V rozpočtu na rok 2011 byl navýšen objem ručení za závazky ze splácení zdrojů získaných ČEB na finančních a kapitálových trzích na 90 mld. Kč. Ke 31.12.2011 dosahovaly závazky ČEB výše 77 mld. Kč.